

Het Beleg
van

Oostende

1604-2004

© MFB by Coent Graphics

WANDELBROCHURE

Voorwoord

In 2004 is het precies 400 jaar geleden dat in Oostende de oorlog werd beslecht tussen de aartshertogen Albrecht en Isabella en de troepen van Maurits. Van 1601 tot 1604 was Oostende het slagveld van zowat alle Europese mogendheden, die er hun nieuwste strijdtechnieken uitprobeerden om de overwinning te behalen. Dit drie jaar durende Beleg bracht Oostende, dat toen slechts een klein stadje aan de Noordzee was, op de internationale kaart.

Met een tiental bakens in de historische binnenstad wordt het Beleg van Oostende weer tot leven geroepen. De bakens werden neergezet op die locaties die 400 jaar geleden van groot strategisch belang waren. Met treffende beelden uit het Stadsarchief en de nodige achtergrondinformatie ontdekt u een stukje militaire geschiedenis van de Stad.

Een wandeling van bakens tot bakens toont u Oostende zoals het 400 jaar geleden als kleine vissersstad werd omgevormd tot een vestingstad. Deze brochure is bedoeld als handleiding bij uw ontdekkingstocht. Alle beelden en geschiedenis-informatie die op de bakens te zien zijn, zijn erin opgenomen, zodat u een stukje Oostendse geschiedenis als blijvend souvenir mee naar huis kunt nemen.

Johan Vandenabeele
Stadssecretaris

Johan Verstreken
Schepen voor Cultuur

Het Beleg van Oostende, 1601-1604

Sinds haar ontstaan ergens in de 11de of 12de eeuw en haar verheffing tot stad halfweg de 13de eeuw had Oostende zich nauwelijks doen opmerken. Het was een klein stadje aan de Noordzeekust dat jaar na jaar geteisterd werd door stormen en overstromingen, waar vissers koppig vochten om hun hoofd boven water te houden. Van 1601 tot 1604 waren alle ogen van Europa evenwel op Oostende gericht en vormde de stad het strijdtoneel van zowat alle Europese mogendheden. Door dat Beleg is Oostende terechtgekomen in alle geschiedenisboeken en –boekjes en heeft het bovendien de bijnaam "geuzenstad" gekregen.

De voorgeschiedenis

Het Beleg van Oostende was natuurlijk niet zomaar een gevecht tussen twee strijdende partijen. Het had een lange voorgeschiedenis waarvan het Beleg alleen maar een in het oog springend resultaat was. Om het Beleg van Oostende te begrijpen moeten we teruggaan tot diep in de 16de eeuw. In die periode stonden de katholieke, welvarende Nederlanden onder het gezag van de Spaanse koning. Halfweg de 16de eeuw groeide de onvrede en braken er opstanden uit die verschillende oorzaken hadden. In 1576 sloten alle 17 provincies van de Nederlanden zich met de Pacificatie van Gent aaneen tegen de Spaanse koning Filips II. In 1584 kwam Vlaanderen opnieuw onder het Spaanse gezag terecht, Antwerpen in 1585. Enige uitzondering was Oostende ...

De Oostendse voorgeschiedenis

Aanvankelijk voelde Oostende zich niet zo sterk betrokken bij de hele problematiek. Wel werd de Oostendse haven steeds vaker gebruikt o.a. door de Nederlandse rebellen, de zogenaamde watergeuzen, om zich van daaruit over Vlaanderen te verspreiden. Daarom kreeg Oostende in 1571 een tijdlang twee Spaanse compagnies ingekwartierd die door de Oostendenaars moesten worden betaald, zeer tot hun ongenoegen. De bewoners hadden het al niet breed en het onderhoud van een bende soldaten die er niet altijd een onberispelijk gedrag op nahield, was teveel gevraagd.

Toen de Oostendenaars in 1572 machteloos had moeten toezien hoe ze onder de voet waren gelopen door een deel van het leger van Willem van Oranje dat naar Oostende was gevlucht om er in te schepen naar Zeeland, liet de Spaanse koning opnieuw een leger, ditmaal van Waalse origine, inkwartieren. Ondertussen hadden de Oostendse vissers sterk te lijden van Engelse zeerovers en radicale Nederlandse rebellen die de Spanjaarden bevochten. Zij kregen het bijzonder moeilijk om hun activiteiten op zee vol te houden.

Toen Oostende zich in 1576 door de Pacificatie van Gent afkeerde van de Spaanse koning, werd het er relatief rustig, vooral omdat de vijandelijkheden op zee wat afnamen. Voor de Noordelijke Nederlanden was Oostende een belangrijke uitvalsbasis en ze wilden de havenstad te allen prijze in hun kamp houden. Tijdens de vredesonderhandelingen van 1583 zette Oostende zich dan ook af tegen de andere Vlaamse steden en koos resoluut de kant van de Noordelijke Provinciën. Heel wat Oostendenaars hadden de bui zien hangen en waren, op zoek naar veiligheid en rust, al van in de vroege jaren 1580 uit Oostende geëmigreerd.

In tegenstelling tot de meeste andere steden van strategisch belang had Oostende tot in de jaren 1570 nog geen vestingen, maar lag het onbeschermd tegen de kustlijn. In 1572 was begonnen met de aanleg van versterkingen: palissades met toegangspoorten (1572), bolwerken in aangestampte aarde, vermengd met roggestro en takkenbossen (1578) en gebastioneerde omwallingen. In 1584 werden de oostelijke duinen doorbroken, zodat de zee bij elk nieuw getijde de streek rond Oostende onder water zette.

Voorstelling van de stad bij het begin van het beleg, ca. 1601
Kopergravure verschenen in "De Leone Belgico" van
M. Aitsinger - © Stadsarchief Oostende

Tussen 1584 en 1599 ontwikkelde Oostende zich tot een berucht roofternest dat met medewerking van de Nederlanders en de Engelsen aanvallen, roof- en plundertochten organiseerde in de streek van Brugge, Veurne, Ieper tot aan Rijssel toe. Als gevolg van die herhaalde strooptochten raakte de landbouw overigens ernstig ontwricht en dreigde er hongersnood en armoede in de hele streek.

In een poging om de Oostendenaars een halt toe te roepen, liet men een aantal sterkten bouwen, o.a. in Oudenburg, Plassendale en Snaaskerke, maar dat bleek niet voldoende om de Oostendenaars op de knieën te krijgen. Toen in 1598 Isabella, de dochter van de Spaanse koning Filips II en haar echtgenoot aartshertog Albrecht van Oostenrijk, landvoogden van de Nederlanden werden, kregen zij de opdracht om Oostende opnieuw onder het Spaanse gezag te brengen. Albrecht liet een dubbele kring van forten en schansen rond Oostende aanleggen, o.a. Sint-Albertus, Sint-Elisabeth (=Sint-Isabella), Sint-Clara en Bredene en hij liet de bestaande met elkaar verbinden. Via wegen en bevaarbare waterlopen stonden ze met elkaar in verbinding, maar ook met Nieuwpoort en Brugge, zodat de troepen van Albrecht van daaruit konden worden bevoorrad. De Nederlanders en Engelsen bevoorraden Oostende vanuit zee.

Het Beleg

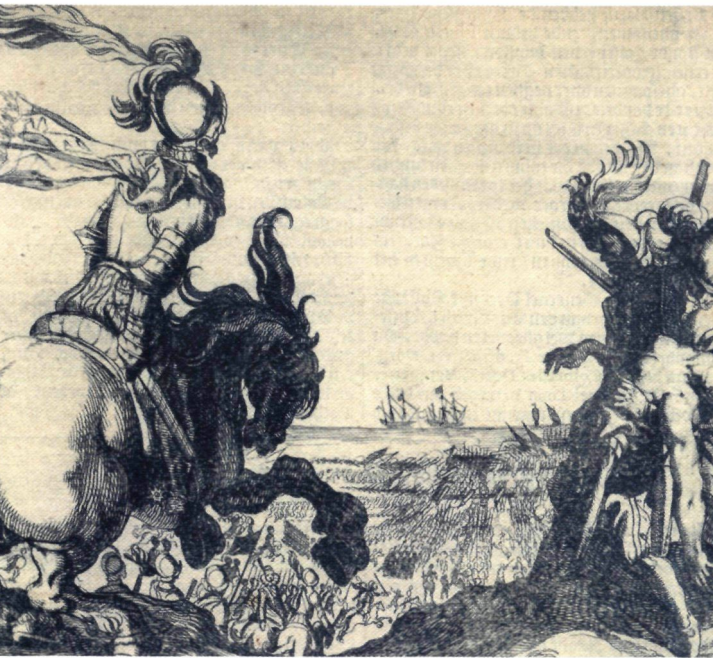
Het Beleg was al voorbereid van in 1598, maar het begon officieel in juli 1601 toen de Spaanse en Italiaanse legers hun posities innamen rond de stad en op 6 juli de eerste kanonschoten losten. Ook de belegerden die zich in de stad bevonden, hadden hun posities versterkt en zich voorbereid op een langdurig beleg. De objectieven waren duidelijk. Aartshertog Albrecht wilde het rebelse Oostende te allen prijze terug bij de rest van Vlaanderen in het katholieke kamp krijgen. De protestantse Nederlanders, gesteund door de Engelsen wilden Oostende behouden als meest zuidelijke brug en uitvalsbasis.

De omwalde stad

De belegerden wisten zich omringd door 14 bolwerken met tot de verbeelding sprekende namen als "Zandhille, Schottenberg, Tafel van Mozes, Hellemond of Engelenberg". De belegeraars stelden zich op rond de stad, waarbij ze vooral de westzijde, m.n. de oude westelijke haveningang tussen de oude en de nieuwe stad viseerden. Maar ook aan de oostzijde bevonden zich troepen die, onder leiding van Charles de Longueval, graaf van Bucquoy, probeerden te verhinderen dat Hollandse en Engelse schepen Oostende nog langer zouden kunnen bevoorraden via de havengeul.

Het begin van de strijd

Op 6 juli 1601 werden de eerste kanonschoten gelost en brak de strijd in alle hevigheid los. Op 8 juli 1601 kwam Albrecht in Oostende aan en richtte de aanval op de bolwerken van Porc-Epic en Zandhille in het noord-westen van de stad. Hij hoopte de oude stad en de haven te overmeesteren en de verbinding van Oostende met de zee af te snijden.

Zinnebeeldige voorstelling van het beleg van Oostende met langs het strand de oprukkende troepen van Aartshertog Albrecht, ca. 1601

kopergravure - © Stadsarchief Oostende

Dagenlang werd Oostende onder vuur genomen door tientallen kanonnen. Op één dag werden soms tot 3.000 schoten gelost. Maar de belegerden, onder leiding van de Engelse opperbevelhebber Francis Vere, lieten zich ook niet onbetuigd. In augustus 1601 vershoten ze maar liefst 75.000 pond kruit. Volgens ooggetuigen vielen in die eerste week 500 doden en 300 gewonden en vloog het ijzer als regen door de lucht...

Het leger van Albrecht had duidelijk gehoopt om Oostende vlug te veroveren, maar de stad wankelde niet. Integendeel, op 31 juli 1601 voeren de eerste bevoorradingschepen de haven binnen, al werd dit wel bemoeilijkt door de aanhoudende beschietingen vanuit het kamp van Bucquoy. Daarom gaf Francis Vere in augustus de opdracht om de contrescarp achter de oost-ravelijn van het Spaans

bolwerk door te steken zodat het water van de geule in de stadsgracht vloei­de. Voortaan zouden week na week tientallen schepen uit Holland en Engeland Oostende binnenvaren met allerlei wapens, verstevigingmateriaal, medicijnen, levensmiddelen, wijn, bier en brandstof. Tot en met 1604 voeren maar liefst 3000 dergelijke schepen de Oostendse haven binnen waarvan er 100 werden vernield en 600 zwaar beschadigd.

Nog in augustus 1601 kozen de belegerden ervoor om, na de doorsteking van de oostelijke duinen in 1584, nu ook de westelijke dijk te doorbreken zodat de zee ongehinderd het land kon overspoelen en het verkeer in het kamp van de belegeraars fel bemoeilijkt werd. Die zagen zich verplicht om voortaan urenlang door het moerassige land te waden als ze van het ene kamp naar het andere wilden trekken. Oostende was een eiland geworden...

En nog was Francis Vere niet tevreden. In september 1601 liet hij in het noorden een kanaal graven tussen de Engelenberg en het N.O.-bolwerk als bijkomende beveiliging. In het zuidwesten liet hij de zgn. Polderwerken inrichten om als verblijfplaats te dienen voor zijn soldaten. Hiermee verhinderde hij ook dat de belegeraars het water van de stadsgrachten zouden kunnen afsnijden. Om de havengeul extra te beveiligen richtte hij tegenover de batterij van Bucquoy de Spaanse halve maan op. Een poging van de Spanjaarden om dit half voltooide bolwerk in te nemen mislukte. Ondanks alle slimme strategieën van Vere en ondanks het feit dat de Spanjaarden niet het verhoopte succes behaalden, zag de situatie er voor de belegerden in december 1601, met een zowat gehalveerde troepenmacht van 3.000 man, allesbehalve rooskleurig uit.

De list van Francis Vere

Francis Vere probeerde tijd te winnen. Hij was zich bewust van zijn gebrek aan manschappen en de zwakte van zijn verdediging en hij wachtte op de beloofde schepen die manschappen en materiaal zouden leveren, maar die vertraging hadden. Enkele dagen voor kerstmis en zonder iemand in te lichten liet Vere het uitschijnen dat hij tot onderhandelingen bereid was. Er werd een wapenstilstand bedongen.

Op kerstdag 1601 verzamelden zich duizenden toeschouwers die de overgave van Oostende wilden meemaken. Het kwam tot een volksfeest waarbij beide partijen samen feest vierden.

Ondertussen liet Vere met man en macht aan zijn verdediging werken en toen hij te horen kreeg dat er vijf schepen waren binnengevaren en er nog achttien op komst waren, blies hij de wapenstilstand op en deelde de Spaanse onderhandelaars mee dat ze mochten vertrekken.

Een wanhopige aanval

Albrecht was woedend en voerde een grootscheepse aanval uit. Op 7 januari 1602, na 12 uur vechten, vielen de Spanjaarden met 6000 man de stad bij laag water aan vier kanten aan. Opnieuw concentreerden ze zich vooral op de Zandhille omdat men overtuigd was dat dit het meest kwetsbare punt was. Met ladders probeerden de belegeraars de stad binnen te geraken. Aan de andere kant stond Horatio Vere, broer van opperbevelhebber Francis Vere hen met 12 compagnieën op te wachten. Er werd man tegen man gevochten. Toen de belegerden de westsluis openden was de strijd snel beslist: het water van de stadsgrachten liep in zee, honderden Spanjaarden verdronken, anderen die al bij de belegerden stonden, werden gedood. De Spaanse verliezen waren enorm: zij mochten 2500 man begraven, terwijl de belegerden in hun rangen amper 60 slachtoffers telden.

Het was duidelijk dat er van een snelle overwinning van Albrecht geen sprake zou zijn, maar voorlopig zou er ook geen eindoffensief worden ingezet. Er volgde een periode van relatieve rust, wat de beide partijen de gelegenheid bood om even op adem te komen en bepaalde verdedigingen en strategieën uit te werken.

De situatie in de stad

Het kamp van de belegerden bestond uiteraard niet alleen uit Oostendenaars. Bij de aanvang bevond er zich een garnizoen van 4.500 man: één derde Nederlanders, één derde Engelsen (troepen van koningin Elisabeth), één derde Duitsers en Fransen (protestantse edellieden). Regelmatig werden er nieuwe troepen aangevoerd en de zieken en gewonden overgebracht naar hospitalen in Zeeland en Holland. Een zeldzame keer werd het aantal opgevoerd tot ruim 6.000 man, nooit waren er minder dan 3.000. In de stad bevond zich geen ruitery. Er waren wel 300 trekpaarden. In september 1601 waren er ruim 4.500 Engelse soldaten, maar een groot deel onder hen werd teruggezonden omdat ze er niet voor terugschrokken om te plunderen en te moorden. In 1602 waren er maar 800 meer over. Een andere speciale groep waren de "springers" die als gids op stelden over strand, drijfzand en kanalen sprongen en de belegeraars bespioneerden en overvielen. Aanvankelijk waren er zo'n 60 in dienst. Tegen mei 1604 was er maar één meer over.

Alhoewel Oostende voortdurend werd bevoorrad over zee, braken in het kamp van de belegerden door het gebrek aan water en de talloze lijken die nauwelijks begraven konden worden, talloze ziekten (scheurbuik, koorts) uit. Vanaf mei 1602 kostte de pest dagelijks aan 60 tot 80 mensen het leven. Om de situatie toch enigszins bewoonbaar te houden, werden er voor de soldaten bijna 300 hutten gebouwd, hing men zeilen op om het zicht van de bele-

geraars op de stad te ontnemen, werkte men aan verschansingen en vulde men huizen met aarde om de erbij gelegen gebouwen te vrijwaren. In het najaar was zowat de hele stad (of wat ervan overbleef) herbouwd en beveiligd tegen aanvallen.

De situatie in het kamp van de belegeraars

Kende men in de stad nog een zekere welstand door de regelmatige aanvoer van proviand, dan was de situatie in het andere kamp, rond Oostende, ronduit slecht. Het was er vochtig en moerassig. De belegeraars werden geteisterd door regen, wind en ziekten. De ziekenhuizen van Brugge en omliggende lagen overvol. Men was genoodzaakt om de zieken door te sturen naar kloosters tot leper toe.

Door een gebrek aan financiële middelen kregen de soldaten hun soldij vaak niet tijdig uitbetaald en braken er onlusten uit die men nauwelijks in de hand kon houden. In het kamp bevonden er zich naast Spanjaarden en Italianen ook Walen, Vlamingen, Duitsers, Fransen en Ieren. Tussen die verschillende groepen ontstonden er ook vaak ruzies, zodat men in april 1603 overging tot splitsing en hergroepering. De Spanjaarden hergroepeerden zich rond het Fort Albertus in het westen, de Italianen in het Noorden, graaf de Bucquoy en zijn troepen aan de oostzijde, de Boergondiërs en de Walen in het zuidwesten.

Maar ondanks alle ontberingen bleven ook zij niet stilzitten en bouwden begin 1602 de "Grote Kat", een monumentaal bouwwerk van 40 meter hoog, ten westen van de stad dat de belegeraars moest toelaten om de stad vanuit de hoogte te bestoken. Aan de Oostzijde bouwde Charles de Longueval, graaf van Bucquoy zijn stellingen verder uit.

Het eindoffensief wordt ingezet

Na een jaar van relatieve rust, barstte de strijd weer in alle hevigheid los en namen de Spanjaarden in april 1603 na zware gevechten de drie polderwerken (Zuidschan, Polderschan en Westschan) in. Dit was een zware slag voor de belegerden. Toch konden de Spanjaarden niet doorzetten, omdat Albrecht opnieuw met geldnood te kampen had en hij zijn soldaten steeds moeilijker in bedwang kon houden. Bovendien richtten de belegerden hun volle energie op "de Grote Kat" en probeerden ze die vanaf juli 1603 in brand te schieten. Dat zou uiteindelijk ook gebeuren in augustus.

Toen bleek dat de financiële middelen die uit Spanje kwamen, lang niet voldoende waren om Oostende een ultieme slag toe te brengen, ging Albrecht aankloppen bij Ambrogio Spinola, een afstammeling van een steenrijke Italiaanse familie. Die was al in 1602 in de Nederlanden aangekomen aan het hoofd van een door hem betaald leger. In ruil voor zijn geld en in afwachting van middelen

Spotprent Spinola die een doorn uit de poot van de Belgische Leeuw haalt, met in de verte Oostende, ca. 1604
kopergravure - © Stadsarchief Oostende

uit Spanje, bood Albrecht hem het opperbevel aan. Spinola aanvaardde in september 1603, al had hij eerst zijn strategische kansen laten onderzoeken door Pompeo Justiniano en Giacomo de Franceschi, twee specialisten ter zake.

Het eindoffensief van Spinola

Spinola was een uitstekende strateeg, die begreep dat hij enkel de overwinning zou kunnen behalen als hij binnen zijn eigen kamp orde op zaken zou stellen en de soldaten een behoorlijke soldij uitbetalen. Vervolgens maakte hij gebruik van de diensten van de Italiaanse ingenieur Targone. Met allerlei experimenten en de meest vreemde constructies op vloten of schepen probeerde die om Oostende van aan de zee kant te benaderen. Maar keer op keer faalde hij.

Uiteindelijk zag Spinola in dat hij er niet in zou slagen om Oostende via de zee te veroveren en hij veranderde radicaal zijn tactiek. Voortaan zou hij proberen Oostende voet voor voet te veroveren vanuit het zuiden en het westen. Die tactiek bleek succesvol. De buitenwerken kwamen in handen van de belegeraars en de belegerden leden zware verliezen, maar Oostende viel voorlopig niet. Wel zagen de belegerden zich in december 1603 genoodzaakt om de bedreigde westzijde te verkleinen door een nieuwe vestingwal, een zgn. afsnijding op te werpen, achter de oude vesting, waarachter men zich zou kunnen terugtrekken.

Het was duidelijk nog slechts een kwestie van tijd tot Spinola heel Oostende zou hebben opgeslokt. Bovendien had Oostende ook af te rekenen met tegenslag uit een heel andere, eerder onverwachte hoek : in maart 1604 bracht een zware storm de stad zeer veel schade toe. De zee die de belegerden tot dan toe altijd als bondge-

noot hadden gebruikt, had zich tegen hen gekeerd... Tijdgenoten verwachtten dat nog zo'n storm de strijd helemaal zou beslechten en de zee Oostende helemaal zou overspoelen.

Ten slotte hadden de belegerden ook op strategisch vlak heel wat problemen : in nauwelijks drie maanden tijd, tussen april en juni 1604 vonden maar liefst vijf gouverneurs (= opperbevelhebbers van de belegerden) de dood. In juni 1604 zagen de belegerden zich genoodzaakt over te gaan tot een tweede verkleining of afsnijding en de bouw van een laatste vluchtschans die men het Nieuwe Troje noemde. Volgens de legende zou men bij gebrek aan aarde, heropgegraven soldatenlijken hebben gebruikt. Of dat de reden was of omdat het bij elke vloed gedeeltelijk werd overstroomd, feit is dat deze vluchtschans onvoldoende stevig was om stand te houden. Tot overmaat van ramp kwamen de beloofde troepen van Maurits van Nassau maar niet opdagen.

Uiteindelijk, in september 1604 werd de situatie voor de Oostendenaars onhoudbaar : de Spanjaarden namen de eerste afsnijding in en richtten een beslissende aanval op het Nieuwe Troje. De belegerden zagen in dat het einde nabij was en beslisten te onderhandelen.

Een eervolle overgave

De belegerden slaagden erin om voor de overgebleven 4.500 man een eervolle vrije aftocht te verkrijgen. Bovendien kwam het tot een uitwisseling van de gevangenen.

Op 22 september 1604 verlieten de Nederlanders, de Engelsen en vrijwel alle overgebleven Oostendenaars met opgeheven hoofd de stad en scheepten in, richting Zeeland. 's Avonds nodigde Spinola de Oostendse gouverneur de Hertaing en zijn officieren uit voor een schitterend banket. Hiermee kwam officieel een einde aan ruim drie jaar beleg.

Op 3 oktober 1604 kwamen de aartshertogen Albrecht en Isabella de zo duur bevochten stad in ogeschouw nemen. Oostende was compleet verwoest en moest helemaal heropgebouwd worden. Men raamt het verlies aan mensenlevens op 45.000 aan de kant van de Spaanse belegeraars en hun bondgenoten en 52.000 aan de kant van de belegerden.

Na jaren rebellie kwam Oostende, net als de rest van Vlaanderen, in het katholieke kamp terecht.

Bibliografie

- Edward Vlietinck. *Het oude Oostende en zijn driejarige belegering (1601 - 1604)*. Oostende, 1897 (anastatische herdruk, 1975).
- Piet Lombaerde, e.a. *Met grof geschut. Vestingbouw langs de Noordzee. Oostende (Stad Oostende, Stichting Vlaams Erfgoed, Tijdsbeeld)*, 1999.
- Philip Fleming. *Oostende vermaerde, geweldige, lanckdurige ende bloedighe belegeringhe, bestorminghe ende stoute aenvallen*. 's Gravenhage, 1621 (anastatische herdruk, 1989).
- Christophe De Bonours. *Le mémorable siège d'Ostende*. Z.p., 1628.
- Jérémie Périer. *Histoire remarquable et véritable de ce qui s'est passé par chacun iour au siège de la ville d'Ostende de part et d'autres iusques a présent*. Z.p., 1604 (anastatische herdruk, 1989).

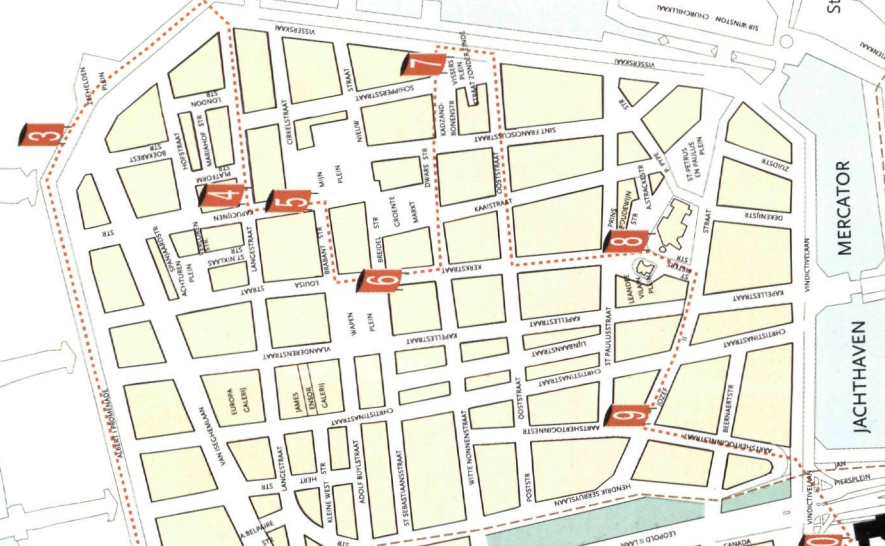

WESTERSTRAATSEL
OOSTERSTRAATSEL
HAVENGEUL

MONTGOMERY DOK

Station

VOORHAVEN

MERCATOR

JACHTHAVEN

Het Spaanse kamp

Perspectief zicht op de stad aan de westzijde tijdens het beleg.

*Kopergravure uit een zeventiende-eeuws boek
© Stadsarchief Oostende*

Onder leiding van de aartshertogen Albrecht en Isabella probeerden de katholieke Spanjaarden, tussen 1601 en 1604 tevergeefs om Oostende vanuit het westen in te nemen, maar ondanks hevige aanvallen, beschietingen en constructies slaagden ze daar maar niet in.

Omdat ze voor hun broodwinning afhankelijk waren van de zee hadden de Oostendenaars in 1583 de kant gekozen van de protestantse Engelsen en Nederlanders die op zee oppermachtig waren.

Het hele gebied rond Oostende was door toedoen van de Oostendenaars trouwens herschapen in een bijzonder ontoegankelijk gebied. Het duurde zo'n drie uur om door het moerassige en waterzieke gebied van het westen naar het oosten van Oostende te reizen.

Meer naar het westen lag het Fort Albertus waar de aartshertog zijn kamp hield. Hij was op 8 juli 1601, twee dagen na het begin van de beschietingen, in Oostende aangekomen.

› **Venetiaanse Gaanderijen** (zie kaart p12-13 nr. 1)

Ten aanval

Belegging van Oostende gezien vanuit het Zuiden, met de voorstelling van het gevecht aan het strand op 13 juli 1601. Kopergravure verschenen in "Leven van Willem en Maurits van Nassau", ca. 1601 - © Stadsarchief Oostende

Oostende was helemaal omsingeld door Spaanse troepen. Zij werden bijgestaan door Vlamingen, Walen, Duitsers, Fransen, Italianen en Ieren die in aparte kwartieren rond de stad zaten verspreid. In de stad zelf zaten de Oostendenaars, geholpen door de protestantse Nederlanders, Engelsen, Duitsers en Zwitsers.

Tijdens het Beleg lag de oorspronkelijke havengeul nog ten westen van de stad. Van het oude Oostende dat in de 13de eeuw stadsrechten had gekregen lag er nog een deel voor de huidige kustlijn. Door het beleg van Oostende en aanhoudende overstromingen zou dit stukje land definitief aan de zee worden prijsgegeven.

Op deze plaats, ter hoogte van het bolwerk Zandhille en het bastion Helmont, werden de meest heroïsche gevechten geleverd. Tijdens een aanval in januari 1602, toen na een urenlange Spaanse bestorming en man-tegen-mangevechten, de Oostendenaars de westsluis openden en het water van de stadsgracht in zee liep, verdronken hier bijna 2500 Spanjaarden.

> **Kursaal** (zie kaart p12-13 nr. 2)

Ongehinderde bevoorrading

Oostende en omliggende tijdens het Beleg.

Ingekleurde kopergravure verschenen in "Civitates Orbis Terrarum" van Frans Hogenberg en Georg Braun

© Stadsarchief Oostende

De Oostendenaars konden zo lang standhouden dankzij hun bevoorrading via de zee. De Engelsen en Nederlanders waren er oppermachtig.

Al in 1584 hadden de Oostendenaars ten oosten van de stad een nieuwe havengeul gegraven waardoor de stad geïsoleerd geraakte van de omgeving.

Omdat die havengeul aan het begin van het beleg voortdurend werd beschoten, beslisten de Oostendenaars om in augustus 1601 een noord-oostelijke aftakking te maken naar de stadsgracht. Enkele weken later staken ze ook de westelijke dijk door, en blijkbaar met succes, want op 29 augustus 1601 voeren maar liefst 70 schepen de haven binnen. Tot 1604 zouden nog zo'n 3000 schepen ongehinderd de stad binnenvaren met wapens, verstevigingsmateriaal, medicijnen, levensmiddelen, wijn, bier, brandstof en manschappen aan boord. Daarvan werden er slechts 100 vernield of in beslag genomen.

Nochtans deden de Spanjaarden er alles aan om de toegang tot de haven te blokkeren, o.a. door voor of in de havengeul zandzakken en rijswerk tot zelfs schepen te laten zinken. Maar het leverde allemaal niets op.

› **Zeeliedenmonument** (zie kaart p12-13 nr. 3)

Tallose slachtoffers

Belegering van Oostende.

Kopergravure verschenen in "*Victoriae anspicis Ambrosii Spinolae, ducis exercitus hispan. Tabulis aeneis delineatae*" ? -
© Stadsarchief Oostende

De vele aanvallen en beschietingen ondermijnden het normale leven zowel in als rond de stad. Maar ook in rustiger periodes maakten gebrek aan water, de vele lijken, uitputting en ziekten (pest, scheurbuik, koorts,...) de situatie bijzonder onaangenaam. In 1602 telde men tot 80 pestgevallen per dag. De onhygiënische toestanden waren daar niet vreemd aan.

De talloze zieken en gewonden van Oostende werden naar hospita-
len in Holland en Zeeland (Sluis, Vlissingen) gebracht, die van het
Spaanse kamp werden naar hospitalen en kloosters in de buurt van
Brugge, tot aan leper gevoerd.

Men raamt het verlies aan mensenlevens uiteindelijk op 45.000
aan de kant van de Spaanse belegeraars en op 52.000 aan de kant
van de Oostendenaars.

> **hoek Langestraat - Kapucijnenstraat** (zie kaart p12-13 nr. 4)

Archeologische vondsten

Zicht op de stad langs de zuidzijde tijdens een bombardement.

Kopergravure uit een oud Duits boek, ca. 1602

© Stadsarchief Oostende

Bij de bouw van de ondergrondse parkeergarage in 1994-1995 troffen archeologen van het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium op dit Mijnplein skeletten van slachtoffers van het Beleg. Ook op andere plaatsen in de stad, o.a. aan de Visserskaai, de Groentemarkt vond men naast menselijke resten ook nog projectielen en een heuse kanonbal aan. De slachtoffers van het Beleg werden niet begraven op een kerkhof, maar blijkbaar inderhaast her en der begraven.

Naast die materiële resten, kwamen bij de opgravingen aan de Visserskaai ook de resten van muren en wallen bloot te liggen.

Het aantal soldaten in de stad zelf varieerde van 3.000 tot maximaal 7.000.

Over het beleg zelf zijn we vrij goed geïnformeerd door ooggetuigenverslagen van beide kanten, o.a. van Philip Fleming, secretaris en auditeur van Oostende tijdens het beleg. Hij week na het beleg uit naar Sluis waar hij opnieuw een belangrijke bestuursfunctie zou bekleden.

› **Kapucijnenkerk / Mijnplein** (zie kaart p12-13 nr. 5)

Het nieuwe Troje

Oostende en omliggende versterkingen na de overgave in 1604, met aanduiding van poorten, forten, ravelijnen, enz.
Ingekleurde kopergravure van Blaeu
© Stadsarchief Oostende

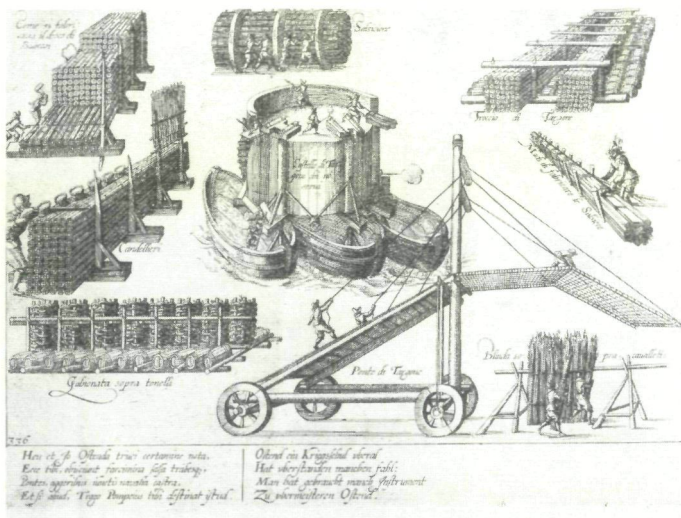
De Oostendenaars konden dan wel gedurende ruim drie jaar stand houden, maar ze zagen zich toch verplicht om telkens een beetje terrein prijs te geven en hun gebied te verkleinen. De verschillende fasen zijn op de kaart aangeduid.

Het gebied van de Oostendenaars strekte zich op het einde van het beleg slechts nog uit van het uiterste zuidoostelijke punt van het Wapenplein tot aan de zee.

In de geschiedenisboeken staat dit stuk bekend als "het nieuwe Troje".

› **Wapenplein** (zie kaart p12-13 nr. 6)

Vreemde aanvalstuigen

Voorstelling van houten gevechtstoestellen en oorlogsmaterieel, o.a. van Targone, gebruikt tijdens het beleg van Oostende.

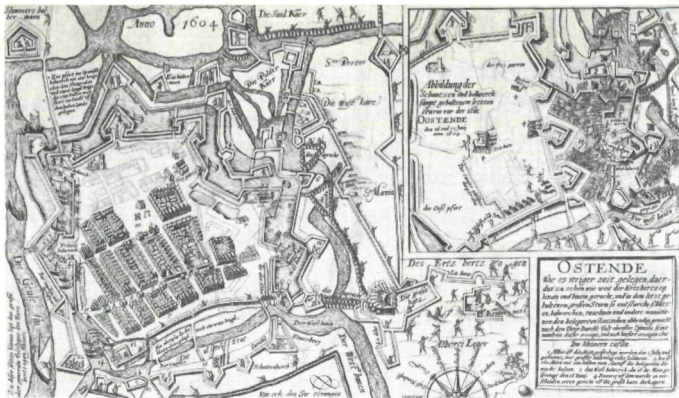
Kopergravure - © Stadsarchief Oostende

Tijdens het Beleg werden de meest vreemde aanvalstuigen uitgeprobeerd, meestal zonder succes. Op de prent zijn een aantal van dergelijke tuigen van de Italiaanse architect Targone afgebeeld. Zo ontwierp hij o.a. geblindeerde wagens die door 60 paarden moesten getrokken worden, uitklapbare bruggen, vloten met torens van hout en rijswerk, drie verdiepingen hoog en waar bovenop geschut werd voorzien.

Telkens opnieuw probeerde men om Oostende van de zee kant te benaderen. Het was pas toen de Italiaanse veldheer Ambrogio Spinola van tactiek veranderde en probeerde om Oostende voet voor voet vanuit het zuiden en het westen te veroveren dat de kansen keerden.

› **Vissersplein** (zie kaart p12-13 nr. 7)

Een laatste overblijfsel

Oostende en omgeving voor het bouwen van de nieuwe wal die reeds uitgestippeld was.

Kopergravure verschenen in "De Leone Belgico" van M. Aitsinger - © Stadsarchief Oostende

De Sint-Pieterstoren is het enige bouwwerk dat het Beleg ten dele heeft overleefd. De vierkante onderbouw dateert nog uit die periode. Godsdienst was trouwens een belangrijk motief. Terwijl heel Vlaanderen zich al jaren terug onder het katholieke Spaanse gezag had geschaard, bleef Oostende protestants.

De keuze van Oostende voor het protestantisme liet ook de rest van Vlaanderen niet onberoerd. Keer op keer moesten andere steden, o.a. Brugge, Nieuwpoort, Gent, Oudenburg opdraaien voor de kosten van het Beleg.

› **Sint-Pieterstoren** (zie kaart p12-13 nr. 8)

Isabella

Zicht op de stadsvesten, met aartshertogen Albrecht en Isabella te paard, met hun gevolg ; Rybas geeft zich over als gijzelaar.

Kopergravure verschenen in "Oostende. Vermaerde, Gheweldighe, Lanckduyrighe ende Bloedighe Belegeringhe" van Ph. Fleming - © Stadsarchief Oostende

Op deze prent ziet u Isabella en haar gevolg. Volgens de legende had aartshertogin Isabella aan het begin van het beleg de gelofte afgelegd om niet meer van hemd te veranderen tot de dag dat Oostende zou ingenomen zijn. Na meer dan drie jaar beleg had haar hemd een wel heel aparte kleur aangenomen die men sindsdien Isabellakleur noemt.

Isabella zelf verbleef meermaals in het fort ten westen van de stad. Ook verbleef ze vaak in Nieuwpoort dat enkele jaren daarvoor eveneens, maar gedurende een veel kortere tijd, was belegerd en overwonnen.

> **hoek Jozef II-straat - Aartshertoginnestraat**
(zie kaart p12-13 nr. 9)

Een eervolle aftocht

Aartshertogen Albrecht en Isabella te paard tussen puinen van de verwoeste stad.

*Kopergravure van S. Fokke door Tirion -
© Stadsarchief Oostende*

Toen de situatie onhoudbaar was geworden, slaagden de belegerden erin om een eervolle vrije aftocht te verkrijgen. Op 22 september 1604 verlieten de Nederlanders, de Engelsen en vrijwel alle overgebleven Oostendenaars met opgeheven hoofd de stad en scheepten in, richting Zeeland.

De notabelen van Oostende zouden naderhand o.a. in Sluis belangrijke functies vervullen.

Op 3 oktober 1604 kwamen de aartshertogen Albrecht en Isabella de zo duur bevochten stad in ogeschouw nemen. Oostende was compleet verwoest en moest helemaal heropgebouwd worden. Daarom werden speciale voorwaarden uitgevaardigd die het aantrekkelijk moesten maken voor nieuwe mensen om zich in Oostende te vestigen.

› **Stadhuis** (zie kaart p12-13 nr. 10)

A detailed historical illustration of Oostende, showing its extensive star-shaped fortifications, harbor filled with ships, and the city grid within the walls. The scene is set in a coastal environment with a sea in the background.

Colofon

Deze historische wandeling kwam tot stand naar aanleiding van de herdenking van het Beleg van Oostende (1601-1604) en is gratis verkrijgbaar bij de Cultuurdienst Oostende.

Samenstelling :

Claudia Vermaut,
archivaris

Eindredactie :

Martine Meire,
cultuurbeleidscoördinator

Vormgeving en druk :

Goekint Graphics

Beeldmateriaal :

Stadsarchief Oostende

Met dank aan de Voorlichtingsdienst,
het Stadsarchief, de dienst
Urbanisatie, Opmetingen en GIS.

Met opmerkingen of voor informatie
kunt u terecht bij :
Cultuurdienst Oostende,
Vindictivelaan 1, 8400 Oostende,
T 059/56.20.15, F 059/51.68.62,
E cultuurdienst@oostende.be.
Info : www.belegjaar.be
www.oostende.be

Verantwoordelijke uitgever : Johan
Vandenabeele, stadssecretaris,
Vindictivelaan 1, 8400 Oostende

1. waar/lieu/wo/where

VENETIAANSE GAANDERIJEN

hoek Zeedijk / Parijsstraat

B-8400 Oostende

2. open/ouvert/geöffnet/open

dagelijks/chaque jour/täglich/daily 14.00 - 18.00 uur
donderdag/jeudi/Donnerstag/thursday 14.00 - 21.00 uur
zondag/dimanche/Sonntag/sunday 10.00 - 12.00 uur
& 14.00 - 18.00 uur

3. toegangsprijs/prix d'entrée/Eintrittspreis/ entrance fee

- volwassenen/adultes/Erwachsene/adults: € 5
- studenten/étudiants/Studenten/students (+ 18 jaar - max. 26 jaar), senioren (+ 60 jaar), Cultuurkaart 2004, groepen/groupes/Gruppen/groups (min. 25 pers.), De Lijn, leden Vrienden Stedelijke Musea Oostende : € 3
- kinderen/enfants/Kinder/children (-18 jaar), gidsen "Lange Nelle"; scholen: € 0
- matinée of/ou/oder/or nocturne: € 50
- Duoticket met/avec/mit/with expo "Walraversijde en het Nieuwe Troje": € 5

4. rondleiding met gids/visites guidées/ Besuch mit Führung/guided visits

- voor groepen op aanvraag (tot 25 personen) : gids € 45 + € 3 per persoon
- pour groupes sur demande (jusqu'à 25 personnes) : guide € 45 + € 3 par personne
- für Gruppen auf Anfrage (bis zu 25 Personen) : Führer € 45 + € 3 pro Person
- for groups on demand (up to 25 persons) : guide € 45 + € 3 per person

5. voor alle inlichtingen en de reservering van gids- beurten/pour tous renseignements et réservations pour visites guidées/für alle Auskünfte und Reservierungen für Besuche mit Führung/for all information and reservations for guided visits

CULTUURDIENST OOSTENDE

Stadhuis

Vindictivelaan 1

B-8400 Oostende

tel. +32-59-80.55.00 & 56.20.15 en 56.20.16

fax +32-59-51.68.62

e-mail: cultuurdienst@oostende.be

www.belegjaar.be

www.oostende.be

6. bereikbaarheid/accès/zu erreichen/access

trein/train/Zug/train (NMBS): Oostende Kaaistation

tram/tram/Strassenbahn/tramway (DE LIJN): halte Zwembad

P : tegenover zwembad/en face de la piscine/gegenüber dem Schwimmbad/opposite swimming pool

7. hotels-logies / hôtels-logement / Hotels-Unterkunft / hotels-lodging

Toerisme Oostende kan voor u een aangepast arrangement uitwerken, zowel voor groepen als individuen, met of zonder hotelovernachting. Exclusieve nocturnes zijn eveneens mogelijk voor groepen en bedrijven.

Information & reservation

Toerisme Oostende

Monacoplein 2

B-8400 Oostende

tel. +32-59-70.11.99 - fax +32-59-70.34.77

e-mail: info@toerisme-oostende.be

www.toerisme-oostende.be

8. Catalogus/catalogue/Katalogus/catalogue

Uitgave in samenwerking met Davidsfonds Uitgeverij:

34,50 euro

© Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België - Brussel

De Val van het Nieuwe Troje
het Beleg van Oostende

Venetiaanse Gaanderijen,
Zeedijk Oostende

29 mei -

27 september 2004

Organisatie :

Cultuurdienst Oostende

Info 059/56.20.15 - www.belegjaar.be

Commissaris : Prof. Werner Thomas

De Val van het Nieuwe Troje - Het Beleg van Oostende

Op 6 juli 1601 spuwen de kanonnen voor Oostende vuur. De stad wordt vanuit de noordzijde hevig door de vijand beschoten, zo hevig dat het gebulder tot in Londen te horen is. De belegeraars openen op hun beurt het vuur op de troepen van aartshertog Albrecht, die de stad ook in het zuiden omsingelen en haar stilaan in een ijzeren omknelling houden. Het beleg van het protestantse Oostende door de legers van Albrecht en Isabella is begonnen.

Gedurende meer dan drie jaar trekken de militaire operaties in Oostende de bijzondere aandacht van heel Europa. De Europese vorstenhoven kijken met belangstelling uit naar de afloop ervan, die bepalend is voor het machtsevenwicht tussen Spanje en de Verenigde Provinciën, gesteund door Frankrijk en Engeland. Prinsen en edellieden uit alle hoeken van het continent bezoeken de belegerde stad of begeven zich naar de loopgraven in de duinen. Militairen komen er de krijgskunst leren. Ingenieurs proberen er hun nieuwste ontwerpen uit.

De impact van het Beleg van Oostende op de publieke opinie is zo groot dat tijdgenoten het vergelijken met dat van het mythische Troje uit de Oudheid, dat tien jaar lang duurde en tal van mensenlevens kostte. Wanneer Oostende zich op 22 september 1604 uiteindelijk overgeeft, zijn er 80.000 soldaten aan de kant van de belegeraars gesneuveld en een onbekend aantal aan Staatse kant.

De tentoonstelling De val van het Nieuwe Troje evoceert dit roemrijke beleg aan de hand van schilderijen en gravures die een beeld scheppen van het verloop van de gebeurtenissen, portretten van de betrokkenen, oorlogstuig, kaarten en spionagerapporten, kranten en pamfletten met het laatste nieuws van de militaire operaties, voorwerpen afkomstig van het slagveld en plannen voor de heropbouw van de platgeschoten stad. Een Veldslagengalerij verhaalt bovendien het verloop van de Nederlandse Opstand van 1568 tot de Slag bij Nieuwpoort in 1600.

L'écroulement de la nouvelle Troie - Le Siège d'Ostende

De différentes œuvres de classe supérieure, originaire de divers pays, vous montrent des épisodes du combat du Siège d'Ostende. Ces œuvres uniques vous donnent une idée historique d'Ostende en tant que ville occupée. De 1601 à 1604, Ostende fut le champ de bataille de

presque toutes les puissances européennes, qui y testaient leurs nouvelles techniques de combat afin de remporter la victoire. Ces trois ans de Siège ont placé Ostende, qui n'était alors qu'une petite ville de la mer du Nord, sur la carte internationale.

Der Untergang des Neuen Trojes - Die Belagerung von Oostende

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel

Mittels der Ausstellung einzigartiger, hochwertiger Werke aus verschiedenen Ländern wird ein historisches Bild dargestellt von Oostend als belagerter Stadt. Zwischen 1601 und 1604 war Oostende der Kampfplatz fast aller europäischen Grossmächte, die dort ihre neuesten Kampftechniken und Kriegswaffen ausprobierten, um in dieser Weise den Sieg zu erringen. Diese drei Jahre dauernde Belagerung brachte Oostende, damals nur ein kleines Städtchen an der Nordsee, auf die Weltkarte.

The Fall of the New Troy - The Siege in Ostend

Unique pieces of the highest quality from different countries show us a historical picture of Ostend as a besieged city. From 1601 up to 1604, Ostend was the battlefield where all European powers tested their newest battle techniques to achieve victory. The Siege lasted three years and put the city of Ostend, at that time a small city along the North Sea, on the international map.

■ Educatief project

Zowel scholen, gezinnen als individuele bezoekers kunnen een interactief parcours bewandelen binnen de tentoonstelling. Dit traject door de expo is modulerbaar en de bezoeker kan gebruik maken van een audiogids in de vorm van een zakcomputer.

■ Oostende voor Anker

Tijdens het weekend van 28 tot en met 31 mei 2004 vindt het maritieme festival "Oostende voor Anker" plaats. Naast de talloze schepen die Oostende zullen aandoen wordt ter hoogte

van het Klein Strand, de Montgomerykaai, het Zeeheldenplein en de Albert I - Promenade een historische evocatie gebracht van het Beleg van Oostende: oprichting van het bastion het nieuwe Troje, militaire demonstraties, gedramatiseerde scènes van gevechten, 16 de-eeuwse gastronomie.

Info : www.oostendevoranker.be

■ Netwerk van versterkte steden

Het herdenkingsjaar rond het Beleg van Oostende is mede gefinancierd door het Europese programma Interreg III binnen het "Netwerk van versterkte steden", een samenwerkingsverband tussen drie regio's: het Engelse Kent, het Franse Nord-Pas-de-Calais en de provincie West-Vlaanderen.

Info : www.fortifications.org

■ Walraversijde en het Nieuwe Troje

In het Provinciaal Museum Walraversijde loopt van 29 mei tot en met 11 november 2004 een tentoonstelling die het Beleg van Oostende vanuit archeologisch standpunt belicht.

Aartshertog Albrecht vestigde tijdens het Beleg van Oostende een cavaleriekamp in Walraversijde. Het behoorde tot een gordel van kampen die de Spaanse troepen rond de stad Oostende opsloegen. De belegering betekende het definitieve einde van de eens zo bloeiende vissersgemeenschap van Walraversijde. De tentoonstelling legt de nadruk op de archeologische getuigen van het Beleg van Oostende en geeft meer informatie bij de diverse archeologische opgravingswerken in Oostende. De expo wordt georganiseerd door het Instituut voor Archeologisch Patrimonium (I.A.P.) en het Provinciaal Domein Raversijde.

Info : Provinciaal Museum Walraversijde, Domein Raversijde, Nieuwpoortsesteenweg 636, 8400 Oostende, T +32-59-70.22.85, F +32-59-51.45.03, E domein.raversijde@west-vlaanderen.be, www.west-vlaanderen.be/raversijde
Openingstijden: mei, juni, september, oktober en november: maandag tot vrijdag 14.00 - 17.00 uur, zaterdag, zondag en feestdagen 14.00 - 18.00 uur, juli & augustus dagelijks van 10.30 - 18.00 uur.
Toegangsprijs :
volwassenen 5 euro, reductietarieven 4 euro, duoticket met de tentoonstelling "De Val van het Nieuwe Troje".

Beiaardconcerten

01, 02 en 08 mei 2004, Beiaardtoren Feest-en Kultuurpaleis om 15.00, 16.00 en om 17.00 uur.

Concert 'Il Fundamento' o.l.v. Paul Dombrecht

15 mei 2004, Luchterzaal Feest-en Kultuurpaleis
De Volkshogeschool organiseert een klassiek concert met centraal thema '17de eeuw en water'.

Orgelconcert met zang o.l.v. Peter Ledaine

6 Maart 2004, Kapucijnenkerk, Oostende, 20.00 uur
met Inge Zutterman en Sabrina Deschacht.
Muziek van o.a. Monteverdi en Frescobaldi.

Dans

Balletvoorstelling door de leerlingen van Balletschool Marie-Ellen

01 en 02 mei 2004, sportcentrum De Koninklijke Stallingen Oostende. De balletschool brengt een avondvullend ballet dat diverse aspecten van deze bladzijde uit de Oostendse geschiedenis zal belichten.

Evocaties

Het Beleg van Oostende centrale thema tijdens "Oostende voor Anker"

28 - 31 mei 2004, diverse plaatsen in Oostende
Een indrukwekkende vloot met authentieke schepen neemt u mee naar de tijd van het Beleg van Oostende. U kunt getuige zijn van een heus watergevecht en waant zich tussen de Spaanse aanvallers en de verdedigende geuzen.

Spaans Huisje, audio-visuele voorstelling (90 min.)

Mei 2004 tot en met december 2004,
Christinastraat 67, Oostende
Wekelijks (of na afspraak) kunt u het Beleg van Oostende op een audiovisuele manier herbeleven in het Spaans Huisje, een organisatie van "Gidsenkring Lange Nelle".

© Stadsarchief Oostende

Voor kinderen en jongeren

- De leerlingen van de 3de graad basisonderwijs en 1ste graad secundair onderwijs beleven de expo "De val van het nieuwe Troje" op interactieve wijze.
- Het Spaanse Legerkamp maakt zich op voor de ontvangst van een belangrijke gast... De kinderen die het mee willen maken, kunnen aansluiten bij de troepen van Duin en Zee.
- Wedstrijd Fortenbouw op 10 juli en 14 augustus 2004, op het strand bij het Openluchtcentrum van Duin en Zee en 't Bosjoenk.
- Project in de bib tijdens het Beleg van Oostende! Leerlingen uit de 3de graad basisonderwijs en uit de 1ste graad secundair onderwijs kunnen hun opzoekings-talent bewijzen door de vele zoekopdrachten over het Beleg in de Bibliotheek tot een goed eind te brengen.

Inlichtingen:

Alle info krijgt u bij de Cultuurdienst Stad Oostende
T 059/56.20.15 - F 059/51.68.62
E cultuurdienst@oostende.be
www.belegjaar.be
www.oostende.be

Toeristische Info:

Toerisme Oostende kan voor u een aangepast arrangement uitwerken, zowel voor groepen als individuen, met of zonder hotelovernachting. Exclusieve nocturnes zijn eveneens mogelijk voor groepen en bedrijven.
T 059/70.11.99 - F 059/70.34.77
E info@toerisme-oostende.be
www.toerisme-oostende.be

Het Beleg van Oostende

1604-2004

Tentoonstellingen

Lezingen

Wandelingen en
tochten

Muziek

Dans

Evocaties

Voor kinderen en
jongeren

Stad aan Zee
OOSTENDE

Overheid
West-Vlaanderen
Door mensen gebouwd

Met steun van de
Vlaamse Gemeenschap

INTERREG III
France-Wallonie-Voanderen
met steun van de Europese Unie uit het
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Knack

Tentoonstellingen

Walraversijde en het nieuwe Troje

29 mei tot 11 november 2004,

Provinciaal Museum Walraversijde

In de schijnwerpers staat de vroegere locatie van het cavaleriekamp van Aartshertog Albrecht met tal van vondsten uit die tijd. U kunt er kennismaken met archeologische getuigen: van bommen tot skeletten en van grachten tot stadsversterkingen. Ook de rol van de vissersnederzetting wordt uitgebreid toegelicht.

De val van het nieuwe Troje; het beleg van Oostende

29 mei – 27 september 2004, Venetiaanse Gaanderijen

Verschillende topstukken uit diverse landen brengen episodes uit het strijdverhaal van het Beleg van Oostende. Deze unieke werken geven een historisch beeld van Oostende als belegerde stad Oostende werd van 1601 tot 1604 een thuishaven van zowat alle Europese mogendheden die er hun nieuwste strijdtechnieken uitprobeerden.

Uniek is een replica van de "Ponte de Targone", een ingenieuze aanvalsconstructie, vervaardigd door de leerlingen van het vijfde jaar houtbewerking van het Vrij Technisch Instituut Oostende.

H2Oostende

30 oktober 2004 – 09 januari 2005, Venetiaanse Gaanderijen.

De tentoonstelling H2Oostende schetst de rol en het belang van water door de eeuwen heen. De diverse functies van water komen aan bod: drinkwater, water als element in de verdediging, afwatering, waterbeheersing e.d.

Oosteroever centraal tijdens de "Oostendse Visserijfeesten"

Zaterdag 4 september 2004, 10.00 tot 19.00 uur

Een programma waar verschillende facetten van de Oosteroever extra in de kijker worden gezet met ondermeer een tentoonstelling.

Beleg van Oostende in boeken, artikels en prenten

16 juni tot 15 september 2004,

Stedelijk Historisch Museum, Langestraat 69, Oostende
Reeds in 1604, kort na het einde van Beleg van Oostende, verscheen het eerste manuscript in het Nederlands, onmiddellijk gevolgd door een Duitse, Franse en een Engelstalige versie. Daarna verschenen regelmatig erudiete werken over deze historische scharnierperiode.

Lezingen

Organisatie:

Cultuurdienst Oostende

Locatie:

Bibliotheek Kris Lambert.

Gratis, inschrijven verplicht.

© Stadsarchief Oostende

- 04.02.2004 WERNER THOMAS, professor Geschiedenis aan de K.U. Leuven, schetst de historische situatie vóór het Beleg van Oostende.
- 03.03.2004 LUC DEVOS, professor Koninklijke Militaire School, bespreekt zowel het militaire aspect van het Beleg, als de militaire campagnes van aartshertog Albrecht in de Nederlanden.
- 31.03.2004 Professor PIET LOMBAERDE spitst zich toe op de urbanisatie en de verstevigingen tijdens het Beleg van Oostende.
- 16.02.2004 Conferentiezaal Stadhuis Oostende, organisatie Volkshogeschool. De heer ROEL JACOBS licht de geschiedenis toe van het Beleg, gesitueerd in de economische en politieke constellatie in Europa op dat ogenblik.

Wandelingen en tochten

Historische wandeling en bakens

Vanaf januari 2004, historische binnenstad

Een stadsgids of een brochure helpen u om te wandelen langs de tien bakens die duiding geven bij een historisch belangrijke locatie tijdens het Beleg van Oostende.

Fietsroute

Vanaf 4 april 2004, centrum Oostende – Raversijde

Benen strekken kunt u langs de verschillende plaatsen waar forten stonden tijdens het Beleg van Oostende.

Deze nieuwe fietsroute wordt "ingefietst" op 4 april 2004 (start Paasvakantie).

Theatermonoloog van Bert Popelier

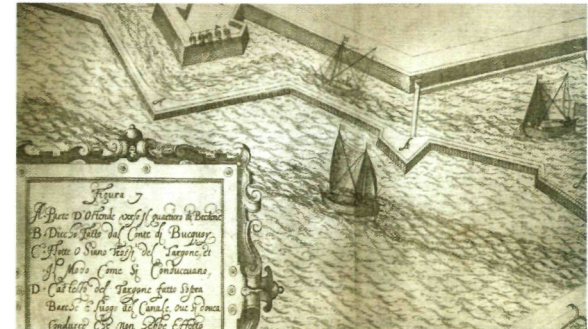
Juni – juli – augustus, Domein Walraversijde

De theatermonoloog is geïnspireerd op het Beleg van Oostende en legt vooral de nadruk op het menselijk aspect, dit binnen een militairmaatschappelijke en historische context.

Geuzenwandeling met Natuurpunt Middenkust

Zondag 25 april 2004

Ter herinnering aan de Geuzen die de wijde omgeving van Oostende ingrijpend hervormd hebben, organiseert Natuurpunt Middenkust een wandeling die u leidt langs het 'Geuzenbos' en de restanten van het enorme krekengebied dat ontstond voor, tijdens en na het Beleg van Oostende.

Muziek

17de eeuwse muziek

Organisatie: Cultuurdienst

Locatie: Luchterzaal, Feest- en Kulturpaleis met inleiding door Michel Dutrieue

- 24.09.2004: La Caccia: een jong Vlaams ensemble met renaissanceblazers brengt instrumentale en vocale muziek uit de tijd van Albrecht en Isabella (artistieke leiding: Patrick Denecker)
- 22.10.2004: Antwerp 4 Barok: Muziek uit de lage landen, Engeland & Italië
"Oostende op de breuklijn tussen de Renaissance en de Barok".
- 26.11.2004: Joost Vermeiren & Carine Rinkes
"Hof van Albrecht en Isabella".
- 17.12.2004: The Great Charm – barokensemble concert met sopraan Cecile Kempnaers met muziek uit Genua omstreeks 1600.